

Tipy pro zlepšení mluveného projevu

Chování

- **Nebojte se dlouhých pomlk** v řeči. Je to lepší než zbrkle vypustit, co nás první napadne. Porotě to vadit nebude, alespoň bude mít čas vstřebat, co jste řekli naposledy. Smůla je, pokud jste naposledy řekli nějakou hloupost. 🤦
- Pokud mlčíte, dívejte se klidně na všechny posluchače. Pokud mluvíte, vyberte si pouze jednoho – toho, co se vám zdá **nejpřívětivější** a pohledem vás podporuje. Dívejte se mu do očí. Ostatní ignorujte do doby, než dokončíte svou část projevu. Pokud se vás zeptá někdo jiný, než váš favorit, překousněte to a dívejte se do očí tazateli.
- Nebudete tomu věřit, ale čtyři krátké věty jsou srozumitelnější než jedno megalomanské souvětí. **Krátké věty** se lépe tvoří vám a lépe je absorbuje i porota.
- Pořád myslíte na to, že když nejde o život, nejde o nic. Účast na olympiádě je dobrovolná a pro porotu jste **vítězové** už jen proto, že jste se přihlásili.

Projev

Pokud dostanete příležitost mluvit sami, rozmluvte se o čemkoliv a nedejte nikomu šanci, aby vás rozhodil otázkami, které by se v případě ticha určitě dostavily. 🤦

První klička – NEPUSTIT NIKOHO KE SLOVU

Rychle si urovnejte, co o daném tématu nebo obrázku víte. Téma si rozdělte do několika kapitol.

Např. jste si vytáhli otázku MY TOWN. Rychle si v hlavě rozdělíme téma na kapitoly, např. My birth (moje narození), Moving (stěhování), Shops (nakupování), Castle (zámek), School (škola), Free Time (volný čas)... O některé kapitoly budeme schopni říct třeba jen dvě a půl slova, ale u některé se můžeme rozmluvit tak, že na další ani nedojde!

Nejdůležitější je **mluvit o každé kapitole, co nejvíce je to možné! Neskákejte zbrkle z jedné do druhé**, po minutě nebudete mít o čem mluvit!

Druhá klička – ZKUSTE ODBOČIT JINAM

Tato klička souvisí s tou první a hodí se obzvláště v případech, kdy jste si vybrali téma, které jste nejméně chtěli, což se stává v 95% případů. 🤦 Pokud k tématu neznám slovíčka a přestanu mluvit, některá nevhodná otázka (byť dobře míněná) může být smrtící.

Změnit zcela téma je nevhodné, musíte to udělat tak, aby si toho nikdo nevšiml nebo aby to nikomu nevadilo.

Všimněte si mých kapitol u tématu MY TOWN. V mém městě je i moje škola a trávím v něm svůj volný čas! A témata School a Free Time jsou už témata, o kterých se dá povídat. Mluvit o svých spolužácích už by bylo moc z cesty, ale zmínit, jak škola vypadá, kde stojí a jestli se vám líbí, můžete... pokud to pěkně napojíte.

Druhá možnost, jak odbočit, aniž by to někomu bylo trnem v oku, je ta, že si vzpomenete na nějakou **historku nebo příběh**. Např.: „And there is also a beautiful square in Litomyšl. My grandpa told me his story what he did when he was young. It was in 1958. They started to build a petrol station in front of his house! A petrol station right in the square. I would like to see it, because I have never seen any petrol station in the square.”

Buďte spontánní, vtáhněte porotu do příběhu, pobavte ji a ona vám jistě odpustí malou odbočku.

Gramatika

Vzpomenout si během povídání ještě na gramatická pravidla bývá oříšek. Jsou ale případy, kdy gramatika nebo naučené fráze mohou pomoci. Snad vám zachrání krk alespoň některé z uvedených:

- **Speaking of...** nebo **When speaking of...** nebo ještě déle **When I am speaking of...**
 - Výborně se hodí pro výše zmíněné oslí můstky. Doslova to znamená *Když už je řeč o...*
 - *When speaking of swimming, Litomyšl has got a new swimming pool, but I don't go there.*
- **I would like to** + sloveso aɪ wəd laɪk tə
 - *Rád bych, ráda bych.* Často se dá použít s výše zmíněným *Speaking of*.
 - *Speaking of my free time I would like to say something about football.*
- **I would rather (not)** + sloveso aɪ wəd rɑ:ðə
 - *Raději bych (ne)...* Pomocí tohoto si můžeme slušně „vydupat“ to, co chceme.
 - *I would rather tell you about my pets.* – *Raději bych vám pověděla o svých zvířatech.*
 - *I would rather not speak about it.* – *O tom bych raději nemluvil.*
 - *Bez slovesa se hodí i do odpovědí.*
 - *Do you want to try bungee-jumping? Chceš zkusit skok na laně?*
 - *I would rather not.* Raději ne.
- **Neodpovídejte pouze Yes nebo No!**
 - *Ale tak, jak jste se to učili: Yes, I do. No, he doesn't. Yes, I did. Yes, I have.* atd.
 - *Pokud to jde, chytněte se příležitosti. Odpovězte a začněte zase povídat sami, ať se vaše povídání nezmění ve výslech.*
 - *Do you like animals?*
 - *Yes, I do. I like dogs most. They are my favourite animals. But I haven't got any dog.*
- Spojovací fráze pro lepší pochopení!
 - *Spousta z vás tvoří souvětí, ale spojit věty neumí. Nebo umí, ale jen s and a but. Zkuste i tyto spojky a fráze:*
 - **Although** (ačkoliv) *I can remember it although I was only six.* ɔ:l'ðəu
 - **However** (nicméně, ale stejně) *It's easy. However, I don't like it.* haʊ'evə
 - **But on the other hand** (ale na druhou stranu)
 - **By the way** (mimochodem) *He is English. By the way, I was in England two years ago.*
 - **So that** (aby) *I help my mum so that she can/could relax more.*
 - Šetřete s and. *Občas místo souvětí raději utvořte 2 věty jednoduché a and si odpusťte.*
- Synonyma
 - *Pro and bohužel žádné synonymum není, ale zkuste zapojit paměť! Pro příklad.*
 - *as well = too* (*I have got a hamster. My sister has got it, too. And my brother has got it as well.*)
 - *I guess = I think* (*I guess you are right.*) – *Pozor! Asi ano = I guess so./I think so.* ges
 - *It is brilliant! = It is awesome! = It is great! = It is amazing!* *Střidejte slova!*
- Ukažte slovní zásobu!
 - *Občas vám během řeči možná naskočí nějaké slovíčko, o kterém se vaše podvědomí domnívá, že ho v podobné situaci už někdy slyšelo. Nebojte se a poslechněte ho. Většinou vám podvědomí radí dobře a na neobvyklém výrazu můžete jedině vydělat.*
 - *Například:* ən'f:ʃənɪtli
 - **Unfortunately** (bohužel, naneštěstí) *Unfortunately, I don't know.* *To zní líp než samotné I don't know, že?*
 - **In my opinion...** (podle mého názoru)

Ústní část v praxi

Při příchodu je vhodné pozdravit. Po usednutí tě porota nejspíše vyzve, ať se představíš. Zmiň, jak se jmenuješ, odkud pocházíš, do jaké třídy či školy chodíš (elementary school nebo grammar school). Nenech se zaskočit i doplňkovými otázkami jako třeba: Jak dlouho se učíš jazyk? Učíš se nějaký jiný jazyk? apod.

První část – téma

1. kategorie, tedy žáci 6. a 7. tříd (primy a sekundy), bude zkoušena z témat 1 – 5.
2. kategorie, tedy žáci 8. a 9. tříd (tercie a kvarty), bude zkoušena z témat 1 – 10.

Témata zkus odvyprávět sám nebo sama. Dej zkoušejícím co nejméně prostoru na otázky. 🗣️

Neuč se ale témata zpaměti! Porota nemá ráda, když někdo mluví jako knížka a pak ho/ji zaskočí obyčejná otázka. Dobrý nápad je zkusit si každé téma třeba jen jednou nanečisto a zjistit nedostatky v gramatice a slovní zásobě.

1. MY FAMILY

Příklady otázek:

✓ Where do you live? Who do you live with?	✓ Have you got a pet?
✓ What do your parents do?	✓ Do you help your parents?
✓ Do you live in a house or a flat?	✓ Who do you like best?
✓ Have you got aunts, uncles, grandparents?	✓ What rooms are there in your house?

2. MY SCHOOL

Příklady otázek:

✓ Which class are you in?	✓ When do your lessons start?
✓ How many boys/girls are there in your class?	✓ Do you eat in a school canteen?
✓ How do you go to school?	✓ Have you got a friend in your class?
✓ What subject do you like / hate?	✓ Who's your favourite teacher?

3. MY DAILY PROGRAMME

Příklady otázek:

✓ When do you wake up?	✓ Do you like reading?
✓ What do you do in the morning?	✓ When do you go to bed on weekends?
✓ Describe what you do on Saturday.	✓ Have you got any hobbies?
✓ How often do you watch TV?	✓ When do you learn? When do you do homework?

4. MY VILLAGE / MY TOWN

Příklady otázek:

✓ How old is your village / town?	✓ Do you know any historical sights?
✓ Where do you go for a walk?	✓ Where can people do sports?
✓ What buildings are there in your town?	✓ Do you go to the cinema?
✓ Do you go shopping?	✓ Do you prefer living in a village or a big city?

5. HOBBIES AND LEISURE TIME

Příklady otázek:

✓ What sport do you do?	✓ Do you go to the zoo?
✓ How often do you do sports?	✓ What's your favourite book/movie/group?
✓ Do you watch any sport at TV?	✓ Who's your favourite actor/singer/character?
✓ Do you collect anything?	✓ Do you keep any animal?

6. WEATHER, THE FOUR SEASONS, FASHION

Příklady otázek:

- ✓ What is the weather like today?
- ✓ What weather do you like best?
- ✓ Describe the weather in Czechia.
- ✓ What do people wear in winter/summer?
- ✓ What do you do in winter / summer?
- ✓ What do you do when it is raining?
- ✓ What are you wearing now?
- ✓ In which country is the best weather?

7. ENGLISH SPEAKING COUNTRIES, TRAVELLING

Příklady otázek:

- ✓ Which English speaking countries do you know?
- ✓ Have you been in an English speaking country?
- ✓ Do you know an interesting place?
- ✓ What do you know about the UK / the USA?
- ✓ Have you got any foreign (pen) friends?
- ✓ How can you communicate with the world?
- ✓ Do you know any foreign cuisine?
- ✓ What's typical English / American food?

8. CULTURAL LIFE

Příklady otázek:

- ✓ How often do you go to the cinema?
- ✓ What was the last film you saw?
- ✓ Have you been in a theatre?
- ✓ What kinds of literature do you like/know?
- ✓ What do you think about American/Czech movies?
- ✓ Do you go to concerts?
- ✓ Are you interested in art?
- ✓ Do you play a musical instrument?

9. CELEBRATIONS AND HOLIDAYS (svátky)

Příklady otázek:

- ✓ What are your favourite holidays?
- ✓ What's the difference between Christmas / Easter in Czechia and England/the USA?
- ✓ What do you do at Easter / Christmas?
- ✓ When's your birthday?
- ✓ What did you get for your last birthday?
- ✓ Do you celebrate St Valentine's Day/Halloween?
- ✓ What's the typical Christmas food?

10. HEALTHY AND UNHEALTHY LIFESTYLE

Příklady otázek:

- ✓ What is healthy / harmful for people?
- ✓ What do you do to keep fit?
- ✓ What do you usually eat and drink?
- ✓ Do you do sports?
- ✓ How long do you sleep?
- ✓ Do you go for a walk?
- ✓ How often do you play computer games?
- ✓ What food is typical for Czech cuisine?

Druhá část – popis obrázku

Vaše bezprostřednost projde zatěžkávací zkouškou ve druhé části, kdy vám porotce předhodí náhodně vybraný obrázek (obvykle k tématu, které jste si vylosovali).

Zde se po vás bude chtít, abyste si **vymýšleli**. Moc nad obrázkem nepřemýšlejte, berte ho spíše jako odrazový můstek. **Nepopisujte jen obrázek, popište život!**

V této kategorii **jste pány situace**. Vy víte nejlíp, které věty a slovíčka vám jdou. Zapojte vše, co vám jde, a vynechejte to, co vám nejde.

Například dostanete obrázek, jako je vpravo. Necítíte se na popis života osamělého bezdomovce? Raději povídáte o rodině? „This woman lost her money for the bus. She wants to go to her parents.“

Znáte spoustu nemocí? „Her parents are ill. Her mother has got a fever and her father has got sore throat.“

